

Der griechische Catenen- Text von Josua 2

anhand der Mss. *efjsvz* und der Nikephoros-Catene rekonstruiert

Prof. Siegfried Kreuzer zur Emeritierung

versio 1.0 (1/2015)

ed. Marcus Sigismund

ISBTF Wuppertal 2015

Hintergrund der Datei

Bei der folgenden Rekonstruktion handelt es sich um die exemplarische Rekonstruktion eines Kapitels des griechischen Catenentextes des Buches Josua. Der textgeschichtliche Hintergrund und einführende textkritische Hinweise wurden im Vortrag „Textgeschichtliche Beobachtungen zur Catenengruppe der gr. Josuaüberlieferung“, gehalten auf dem Symposium zum 65. Geburtstag von Prof. Siegfried Kreuzer (23./24. Jan. 2015), präsentiert und werden bald in Aussatzform publiziert werden.

Textgrundlage

Die Rekonstruktion basiert zum einen auf der Auswertung des Apparates der Septuaginta-Edition von BROOKE-MCLEAN (B-M),¹ zum anderen auf der Edition der *Catena Nicephori* (s.u.), welche auch als *Catena Lipsiensis* bekannt ist. Dabei beschränkt sich die Rekonstruktion zum einen auf die Hauptzeugen der Catenentext-Tradition:

<i>Sigel B-M</i>	<i>Sigel Ra</i>	<i>Sigel Margolis</i>	<i>Ort</i>	<i>Bibliothek</i>	<i>shelf-no.</i>
e	52	n1	Florenz	Biblioteca Medicea Laurenziana	Laur. Acquisti 44
f	53	n4	Paris	Bibliothèque Nationale	gr. 17 a
j	57	n2	Rom	Biblioteca Apostolica Vaticana	Vat. gr. 747
s	130	n5	Wien	Nationalbibliothek (olim. Hofbibliothek)	Theol. gr. 23 (Lamb. 1, olim. 54)
v	344	n3	Athos	Μονή Παντοκράτορος	24 (1058)
z	85	n2	Rom	Biblioteca Apostolica Vaticana	Vat. gr. 2058 (Basil. 97)

Zum anderen wird dieser Kerngruppe das Zeugnis der sog. *Catena Nicephori* gegenübergestellt. Hierbei handelt es sich um eine in den Jahren 1772 und 1773 zu Leipzig in zwei Foliobänden von *Νικηφόρος Θεοτόκης* herausgegebene Edition² einer Catenentradition. Der Text geht nach Aussagen des Herausgebers³ zurück auf insgesamt drei Hss., welche seitens ALFRED RAHLFS genauer identi-

¹ Brooke, Alan E. , McLean, Norman, *The Old Testament in Greek. According to the Text of Codex Vaticanus, supplemented from other uncial Manuscripts; with a critical Apparatus containing the Variants of the chief ancient Authorities for the Text of the Septuagint*, Cambridge 1906–1935.

² Titel: Σειρα ενος και πεντηκοντα υπομνηματιστων εις την Οκτατευχον και τα των Βασιλειων.

³ Vgl. ebd., vol. I, p. ζ und ζ.

fiziert werden konnten⁴ und von denen zwei Hss. Sigeln des Göttinger-LXX-Unternehmens erhielten. Diese beiden Hss. gehören zur eigentlichen Catenen-Tradition, die Dritte bietet eine eigene Texttradition, die mit dem Oktateuchkommentar des Kirchenvaters Prokop von Gaza in Verbindung zu stehen scheint:

<i>Sigel Ra</i>	<i>Ort, Bibl. und shelf-no.</i>	<i>Bezeichnung bei Nikephoros</i>
313	Athen, Nationalbibliothek (Εθνική βιβλιοθήκη), 43	Hs. im Besitz des Hegemon Γρηγόριος Γκίκας in Konstantinopel
417	London, Archiepiscopal Library(Lambeth Palace), 1214	Besitzer der Hs. = Ἀλέξανδρος ὁ Κωνσταντίνου ὁ μεγαλοσπαθάριος
	München, Staatsbibliothek, Graec. 358	Augsburger Hs.

Allgemeines Vorgehen

Die Rekonstruktion bietet oben den Bibeltext der Catenentext-Gruppe, darunter befindet sich der Apparat zur Catenentext-Gruppe. Abweichungen des Textes zur Edition von RAHLFS-HANHART (RaHa)⁵ werden im Text fett und unterstrichen hervorgehoben. In diesen Fällen erfolgt beim Lemma eine positive Verzeichnung der Catenentext-Zeugen – ansonsten findet sich die klassische, negative Verzeichnungsform. Lesarten des rekonstruierten Textes und RaHa-Lesarten werden mit Akzenten versehen, die weiteren Lesarten ohne Akzente verzeichnet.

Dieses Vorgehen findet auch im zweiten Apparat statt. Dieser verzeichnet die hexaplarischen Angaben der Handschriften v und z. Dabei hat sich das vorliegende Dokument strikt an den Angaben von B-M orientiert und vor allem die Verteilung der Marginalangaben auf Haupt- und hexaplarischen Apparat nicht verändert, auch wenn diese nicht immer konsequent scheinen.

Die Zeichensetzung folgt der *Catena Nicephori*, die Verszählung dagegen folgt der Edition von RAHLFS-HANHART.

⁴ Vgl. hierzu ausführlich Rahlfs Ausführungen in: Rahlfs, Alfred, Mitteilungen 25, in: ThLZ 38 (1913), 476f.; ders., Die Quellen der ‚Catena Nicephori‘, in: ThLZ 39 (1914), 92.

⁵ Rahlfs, Alfred, Hanhart, Robert, Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graeca iuxta LXX interpretes, editio altera, Stuttgart 2006.

Grundsätze der Textrekonstruktion

Sofern die Mitglieder der Catenentext-Gruppe die gleiche Variante bezeugen, wird diese für die Textform als ursprünglich angenommen. Gehen dagegen die Zeugen in ihren Varianten auseinander, so ist derjenigen Untergruppe zu folgen, welche die nicht-hexaplarische Lesart bietet, oder dessen Lesart am wenigsten von anderen Textformen beeinflusst scheint.

Rekonstruktion von Jos 2:

1 Καὶ ἀπέστειλεν Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ ἐκ Σαττὶν δύο ἄνδρας κατασκοπεῦσαι τὴν γῆν, λέγων, ἀνάβητε καὶ ἴδετε τὴν γῆν καὶ τὴν Ἱεριχω· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον οἱ δύο νεανίσκοι εἰς Ἱεριχω· καὶ εἰσῆλθοσαν εἰς οἰκίαν γυναικὸς πόρνης, ἧ ὄνομα Ῥααβ. καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ. 2 Καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ Ἱεριχῶ, λέγοντες, εἰσπεπόρευνται ὧδε ἄνδρες τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατασκοπεῦσαι τὴν γῆν. 3 Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἱεριχῶ, καὶ εἶπε(ν) πρὸς Ῥαὰβ, λέγων, ἐξάγαγε τοὺς ἄνδρας τοὺς εἰσπεπορευμένους πρὸς σέ εἰς τὴν οἰκίαν σου τὴν νύκτα, κατασκοπεῦσαι γὰρ τὴν γῆν ἥκασιν. 4 Καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ τοὺς ἄνδρας, ἔκρυψε αὐτοὺς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐστιβασμένη αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος· καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγουσα εἰσεληλύθασι(ν) πρὸς με οἱ ἄνδρες, 5 Ὡς δὲ ἡ πύλη

V.1: Σαττὶν Nik^{mg}] Σαττειν j Nik^{txt} | ἄνδρας efjsv(sub λ)z^{txt} Nik] νεανίσκους RaHa | τὴν γῆν efjsv Nik] om. RaHa | καὶ 3°] om. f | εἰσῆλθον efjsv Nik] εἰσῆλθοσαν RaHa | εἰσῆλθον οἱ δύο νεανίσκοι] οἱ δυο νεανισκοι ηλθον e | νεανίσκοι] ανδρες sz^{mg} | κατέλυσαν] κατεπαυσαν v^{mg}z^{mg}

V.2: εἰσπεπόρευνται ὧδε ἄνδρες] sic efjsvz Nik cum B contra rell.

V.3: τοὺς ἄνδρας] τους ανους v^{mg}z^{mg} : om. e | πρὸς σέ ejsvz^{txt} Nik] om. RaHa | εἰσπεπορευμένους] εισπορευμενους f | τὴν γῆν] prm. πασαν z^{mg}

V.4: τοὺς ἄνδρας] τους δυω ανδρας Nik | ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐστιβασμένη αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος efjsvz Nik] om. RaHa | ἄνδρες] add. και ουκ εγνω ποθεν εισιν s

V.1: ἄνδρας] ο' νεανισκους v | κατασκοπεῦσαι] add. α' θ' κρυβη vz(sine nom.) | νεανίσκοι] λῆ ανδρες v | κατέλυσαν] οἱ ο' χω v

V.2: εἰσπεπόρευνται] prm. οἱ λῆ ο' ιδου ανδρες vz(om. ο') | ὧδε] add. οἱ λῆ * την νυκτα vz(sine nom. et *)

V.3: εἰσπεπορευμένους] add. οἱ λῆ προς σε σοι v | τὴν γῆν] prm. ο' α' πασαν v

V.4: τοὺς ἄνδρας] οἱ λῆ δυο v : οἱ ο' χω v : ἔκρυψε – αὐτοῖς] εκρυψεβ αυτους και ειπεν αυτοις v | ἐν τῇ – δώματος] παν χω | ἄνδρες] add. θ' καιουκ εγνω ποθεν εισιν vz

ἐκλείετο ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἄνδρες ἐξήλθον, καὶ οὐκ ἐπίσταμαι ποῦ πεπόρευνται. καταδιώξατε ὀπίσω αὐτῶν, εἰ καταλήμψεσθε αὐτούς. 6 Αὕτη δὲ ἀνεβίβασεν αὐτούς ἐπὶ τὸ δῶμα, καὶ ἔκρυψεν αὐτούς ἐν τοῖς ξύλοις τῆς λινοκαλάμης τῆς ἐστοιβασμένης αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος. 7 Καὶ οἱ ἄνδρες κατεδίωξαν αὐτῶν ὀπίσω ὁδὸν τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τὰς διαβάσεις, καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξήλθον οἱ καταδιώκοντες ὀπίσω αὐτῶν, 8 καὶ αὐτοὶ δὲ πρὶν ἢ κοιμηθῆναι αὐτούς, καὶ αὐτὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸ δῶμα πρὸς αὐτούς, 9 Καὶ εἶπε(ν) τοῖς ἀνδρασιν, ἄνδρες ἐπίσταμαι, ὅτι παρέδωκεν ὁ θεὸς ὑμῖν τὴν γῆν· ἐπιπέπτωκε(ν) γὰρ ὁ φόβος ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς. 10 Ἀκηκόαμεν γὰρ ὅτι κατεξήρανε(ν) κύριος ὁ θεὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτε ἐξεπορεύεσθε ἐκ γῆς Αἰγύπτου· καὶ ὅσα ἐποίησε(ν) τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι(ν) τῶν Αμορραίων, οἱ ἦσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, τῷ Σηὼν καὶ τῷ Ὠγ, οὓς ἐξωλεθρεύσατε αὐτούς.

V.5: ἐξήλθον] ἐξηλθαν s*v^{mg} | καὶ 2° ej Nik] om. fsvz RaHa | καταδιώξατε] add. ταχεως fz^{mg} | εἰ] και e | καταλήμψεσθε] καταληψεσθε mendose Nik

V.6: Αὕτη] αὐτὴ RaHa | ἐν τοῖς ξύλοις τῆς λινοκαλάμης τῆς ἐστοιβασμένης efjsv^(sub θ')z^{txt}] ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐστοιβασμένη RaHa

V.7: αὐτῶν ὀπίσω jsz^{mg}] αυτοους οπισω fvz^{txt}: ὀπίσω αὐτῶν e RaHa ἐξήλθον efjsvz] ἐξήλθοσαν RaHa | καταδιώκοντες efjsvz] διώκοντες RaHa

V.8: αὐτοὶ] αυτη s

V.9: τοῖς ἀνδρασιν ejn^{mg}z^{mg} Nik] πρὸς αὐτούς f v^{txt} z^{txt} RaHa | ἄνδρες efjsvz] om. Nik RaHa | παρέδωκεν efjs v^{txt} z^{txt}] εδωκεν v^{mg} z^{mg} : δέδωκεν RaHa | ὁ θεὸς ὑμῖν τὴν γῆν] ο θς υμων την γην υμιν e | ὁ θεὸς ὑμιν fjsvz^{txt} Nik] ὑμῖν κύριος RaHa : κς ο θς υμων την γην υμιν z^{mg}

V.10: ἐξωλεθρεύσατε esvz] εξολεθρευσατε fj : εξωλοθρευσατε Nik | τῷ Ὠγ efjsvz Nik] om. τῷ RaHa

V.5: καταδιώξατε] add. οι λ ταχεως v

V.6: αὐτούς – λινοκαλάμης] ο' α' σ' θ' αὐτούς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ v

V.7: αὐτῶν ὀπίσω] ο' α' σ' θ' ὀπίσω αὐτῶν v

V.9: ἄνδρες] οι ο' χω v | ὁ θεὸς ὑμῖν] ο' κς ο θς υμων v : ο θς λ παν χω v | ἡμᾶς] add. ο' και οι λ εκτετηκασιν παντες οι κατοικουντες την γην απο προσωπου υμων vz(om. ο' και)

V.10: ἐκ γῆς Αἰγύπτου] ο' λ εξ αιγυπτου v | τῷ] οι ο' χω οι λ ου v) | οὓς] ως v

11 Καὶ ἀκούσαντες ἡμεῖς ἐξέστημεν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πνεῦμα ἐν οὐδενί ἀπὸ προσώπου ὑμῶν· ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, θεὸς ἐν οὐρανῶ ἄνω καὶ ἐπὶ γῆς κάτω. 12 Καὶ νῦν ὁμόσατέ μοι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι ποιῶ ὑμῖν ἔλεος, καὶ ποιήσετε καὶ ὑμεῖς ἔλεος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου. 13 Καὶ ζωγρήσατε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου, καὶ τὴν μητέρα μου, καὶ τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ τὰς ἀδελφάς μου, καὶ πάντα τὸν οἶκόν μου τοῦ πατρὸς μου, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς καὶ ἐξελεῖσθε τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου. 14 Καὶ εἶπαν αὐτῇ οἱ ἄνδρες, ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀνθ' ὑμῶν εἰς θάνατον. καὶ αὐτὴ εἶπεν, ὡς ἂν παραδῶ κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν, ποιήσατε ἐπ' ἐμὲ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν. 15 Καὶ κατεχάλασεν αὐτοὺς διὰ τῆς θυρίδος.

V.11: ἔστιν efjsvz Nik] ἔστη RaHa | οὐδενί efjstv^{txt}z] add. ἡμῶν RaHa | ὑμῶν 1°] ημων f* | γῆς efj Nik] prm. της svz RaHa

V.12: ὑμῶν efjsvz Nik] om. RaHa | ἐν τῷ οἴκῳ] μετα του οικου z^{mg} | μου] add. και δωσετε μοι σημειον αληθινον z^{mg}

V.13: ζωγρήσατε efjsvz Nik] ζωγρήσετε RaHA | καὶ τὰς ἀδελφάς μου efjsvz Nik] om. RaHa | τοῦ πατρὸς μου efjstv^{txt}z^{txt}] om. RaHa | τὴν ψυχὴν μου] τας ψυχας ημων z^{mg}

V.14: θάνατον] add. εαν μη αναγγελιhs το ρημα τουτο z^{mg} | ὡς] prm. και εσται z^{mg} | ὑμῖν] ημιν z^{mg} | ποιήσατε efjstv^{txt}z^{txt} Nik] ποιησομεν z^{mg} : ποιήσετε RaHa | ἐπ' ἐμὲ efjstv^{txt}z^{txt} Nik] μετ σου z^{mg} : εἰς ἐμὲ RaHa

V.15: αὐτοὺς] add. εν σχοινιω z^{mg} | θυρίδος] add. οτι οικος αυτης εν τω τειχει και εν τω τειχει αυτη εκαθητο z^{mg}

V.11: θεός] οι λ ο' αυτος θς v

V.12: ἐν τῷ οἴκῳ] α' θ' μετα του οικου v | μου] add. οι λ ου και δωσετε μοι σημειον αληθινον v

V.13: καὶ τὰς ἀδελφάς μου] παν χω v | πάντα 2°] οι ο' χω και οι λ v | τὴν ψυχὴν μου] οι λ τας ψυχας ημων

V.14: θάνατον] add. οι λ εαν μη αναγγελιhs το ρημα ημων τουτο v | καὶ 2° – ἐμὲ] ο' α' θ' και εσται ως αν παραδω κς ημιν την πολιν ποιησωμεν μετα σου v

V.15: αὐτοὺς] add. οι λ εν σχοινιω v | θυρίδος] add. οι λ ου οτι οικος αυτης εν τω τειχει και εν τω τειχει αυτη εκαθητο v (sub ※)

16 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰς τὴν ὄρεινὴν ἀπέλθετε, μὴ συναντήσωσιν ὑμῖν οἱ καταδιώκοντες, καὶ κρυβήσεσθε ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας, ἕως ἂν ἐπιστρέψωσιν οἱ καταδιώκοντες ὀπίσω ὑμῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν.

17 Καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες πρὸς αὐτήν, ἀθῶοί ἐσμεν τῷ ὄρκῳ σου τούτῳ. 18 Ἴδού ἡμεῖς εἰσπορευόμεθα εἰς μέρος τῆς πόλεως, καὶ θήσεις τὸ σημεῖον, τὸ σπαρτίον τὸ κόκκινον τοῦτο ἐκδήσεις εἰς τὴν θυρίδα δι' ἧς κατεβίβασας ἡμᾶς δι' αὐτῆς. καὶ τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου, καὶ πάντα τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου συναΐξεις πρὸς ἑαυτήν εἰς τὴν οἰκίαν σου. 19 Καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐξέλθῃ τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου ἔξω, ἔνοχος ἑαυτῷ ἔσται, ἡμεῖς δὲ ἀθῶοι τῷ ὄρκῳ σου τούτῳ· καὶ ὅσοι ἂν γένωνται μετὰ σοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ἡμεῖς ἔνοχοι ἐσόμεθα.

20 Ἐὰν δέ τις ἡμᾶς ἀδικήσῃ ἢ καὶ ἀποκαλύψῃ τοὺς λόγους ἡμῶν τούτους, ἐσόμεθα ἀθῶοι τῷ ὄρκῳ τούτῳ. 21 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν οὕτως ἔστω. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς, 22 Καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἤλθοσαν εἰς τὴν ὄρεινὴν, καὶ κατέμειναν ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας. καὶ ἐξεζήτησαν οἱ καταδιώκοντες

V.16: ἀπέλθετε es Nik] ἀπέλθατε fjvz | ἐπιστρέψωσιν ejsv^{txt}z Nik] αναστρεψωσιν f : ἀποστρέψωσιν RaHa

V.17: ὄρκῳ] οικω e | τούτῳ] ω ωρκισας ημας f

V.18: ἡμᾶς] om. e | καὶ τὸν efjsvz Nik] om. τὸν δὲ RaHa | ἑαυτήν ef Nik^{txt}] σεαυτήν svz Nik^{ann} RaHa

V.19: ἐξέλθῃ] εξελθοι j | ἑαυτῷ] αυτω f | ἂν] αν f*s Nik

V.20: ἀδικήσῃ] εκδικηση sz | καὶ] om. f | ὄρκῳ τούτῳ ej Nik.] ὄρκῳ σου τούτῳ svz RaHa

V.21: οὕτως ἔστω] ουτως εσται fv^{mg}

V.22: Καὶ ἐπορεύθησαν] om. Nik | καὶ ἤλθοσαν] om. f | ἡμέρας] add. εως επεστρεψαν οι καταδιωκοντες z^{mg} | ἐξεζήτησαν] εζητησαν j | εὔρον efjsvz Nik] εὔροσαν RaHa

V.17: τούτῳ] add. ο' οι λ ου * ω ωρκισας ημας vz(om. ο' : om. ου *)

V.19: τούτῳ] add. ο' λ * ω ωρκισας ημας v

V.20: τούτῳ] add. ο' λ ω ωρκισας ημας v

V.22: ἐπορεύθησαν] add. ο' λ και εδησεν το σημειον το κοκκινον εν τη θυριδι και επορευθησαν v | ἡμέρας] add. ο' λ ου * εως επεστρεψαν οι διωκοντες v

πάσας τὰς ὁδοὺς, καὶ οὐχ εὔρον. 23 Καὶ ὑπέστρεψαν οἱ δύο νεανίσκοι, καὶ κατέβησαν ἐκ τοῦ ὄρους·καὶ διέβησαν πρὸς Ἰησοῦν υἱὸν Ναυῆ, καὶ διηγήσαντο αὐτῷ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτοῖς. 24 Καὶ εἶπαν πρὸς Ἰησοῦν, ὅτι παρέδωκε(ν) κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πᾶσαν τὴν γῆν ἐν χειρὶ ἡμῶν, καὶ κατέπτηξε(ν) πᾶς ὁ κατοικῶν τὴν γῆν ἐκείνην ἀφ' ἡμῶν.

V.23: διέβησαν] add. τον ιορδανην z^{mg}

V.24: ὁ θεὸς ἡμῶν efjsvz Nik] om. RaHa | παρέδωκεν] παραδεδωκεν v^{mg} | κατέπτηξεν efjsv^{txt} z] κατεπτηχεν v^{mg} : κατέπτηκεν RaHa

V.23: νεανίσκοι] add. τελος τριων ημερων vz | κατέβησαν] παν χω τον ιορδανην οι λ ου και ηλθοσαν v

V.24: ὁ θεὸς ἡμῶν] παν χω v